

STANOWISKO STOWARZYSZENIA TĘCZÓWKA W SPRAWIE PRZEDMIOTU “NAUKA O ZDROWIU”.

Po zmianach politycznych, które miały miejsce w roku 2023 jednym z istotnych zadań, jakie stanęły przed rządem były te związane z edukacją. Dla całego społeczeństwa, a w szczególności dla środowiska nauczycielskiego i organizacji zajmujących się edukacją, był to czas nadziei na wprowadzenie odpowiedniej edukacji związanej z funkcjonowaniem w społeczeństwie obywatelskim, wyeliminowanie krzywdzących treści wprowadzonych do podstaw programowych przez poprzedni rząd i na konieczną reformę nauczania w obrębie przedmiotu wychowanie do życia w rodzinie.

Informacja o całkowitym przekształceniu zajęć WDŻ w szerszy i obowiązkowy przedmiot zajmujący się edukacją zdrowotną był ruchem właściwym i wyczekiwany. Dotychczasowa podstawa programowa nakładała obowiązek wskazywania rodziny jako jedyne słusznego modelu życia w społeczeństwie. Jednocześnie rodzina została związana trwale z zagadnieniem komplementarności płci. Pojawia się ona również wśród zagadnień związanych z seksualnością. Istotne jest to, że podstawa programowa wskazywała jakby taksatywnie pojęcia: męskość, kobiecość, komplementarność, miłość, wartość, małżeństwo, rodzicielstwo, odpowiedzialność jako wyczerpujące tło rozumienia ludzkiej seksualności. Poza dosyć trudnym do zrozumienia przypisaniem kobiecości i męskości do kategorii seksualności, widać jasno, że dla właściwej realizacji przedmiotu konieczne jest przedstawienie płci w sposób binarystyczny. Natomiast pozostałe punkty podstawy programowej, jak i komentarza wskazują, że należy wzmacniać poczucie identyfikacji z własną płcią nie w sposób właściwy, rozumiany jako zagadnienia tożsamości płciowej, ale ograniczony do płci rozpoznawalnej przez posiadane zewnętrzne narządy płciowe. Włączenie pojęcia “wartość” zwiększa poczucie pojęciowe bałaganu i mieszania obiegowo rozumianych pojęć filozoficznych z medycznymi i obyczajowymi.

Lekturze dawnej podstawy programowej towarzyszy poczucie, że wychowanie, o jakim tu mowa to swego rodzaju indoktrynacja, której tezy nie wyływają z nauki, ale z przekonań, o czym dobitnie świadczy także punkt: [uczeń] potrafi wymienić argumenty biomedyczne, psychologiczne, społeczne i moralne za inicjacją seksualną w małżeństwie.

W dziale seksualność pojawiają się również problemy związane z chorobami przenoszonymi drogą płciową, co w samo w sobie nie może być uznane za niestuszne,

Dane kontaktowe

Adres: Ul. Morcinka 3, 40-124 Katowice

Telefon: +48 698 292 506

E-mail: kontakt@teczowka.org.pl

Strona: teczowka.org.pl

NIP: 6342807499

KRS: 0000412311

REGON: 242871167

ale w kontekście braku jakiegokolwiek treści związanej z przyjemnością i pozytywnym obrazem ludzkiej seksualności, a - z drugiej strony - wzmocnione przekazem o innych zagrożeniach i kończącym część dotyczącą seksualności punktem o wartości trwałości małżeństwa może niewątpliwie rodzić poczucie lęku i budować obraz ludzkiej seksualności jako przyczyny życiowych trudności.

Podstawa programowa wychowania do życia w rodzinie narzucała wizję światopoglądową, wskazując na przykład konieczność negatywnego stosunku do aborcji i eutanazji oraz poprzez wiele innych zapisów. Oficjalny komentarz wyraził to dosadnie: Uznano, że treści podstawy programowej powinny odzwierciedlać wartości, które Jan Paweł II nazwał „duchowym fundamentem Europy”.

Wprowadzenie nowego przedmiotu o nazwie edukacja zdrowotna wydawało się krokiem właściwym, a poddany konsultacjom projekt rozporządzenia wskazywał, że ministerstwu zależy na opracowaniu formuły otwartej, stwarzającej sytuacje edukacyjne, w wyniku których osoby uczące się nabędą kompetencje związane bezpośrednio z ich sytuacją życiową oraz aktualnym kontekstem społecznym i klimatycznym. Przy czym nawet samo zdrowie wskazane jako wartość podległe jest osobistej hierarchii wartości, na wskazuje pierwsze z wymagań szczegółowych: “traktuje zdrowie jako wartość na różnych etapach życia człowieka i klasyfikuje je w osobistej hierarchii wartości”. Proponowana podstawa programowa zakotwiczona jest w aktualnym stanie wiedzy, spójna z osiągnięciami wielu nauk i cechuje ją poszanowanie dla nauki jako takiej. Transdyscyplinarność, czyli zebranie istotnych punktów problematyki zdrowia współczesnego człowieka z zachowaniem metodologii właściwych dla poszczególnych dyscyplin naukowych jest z pewnością ogromnym wyzwaniem dla osób nauczających. Zrozumiałe także w tym kontekście jest końcowe zastrzeżenie: “Należy mieć na uwadze, że nierealnym jest szczegółowe omówienie pełnego katalogu chorób i dolegliwości zdrowotnych oraz wszystkich zagrożeń dla zdrowia występujących w różnych etapach życia. Zatem przedmiot ten powinien koncentrować się na aktywizacji uczniów w kierunku całożyciowej dbałości o zdrowie i zdrowego stylu życia, działań profilaktycznych, wzbudzania empatii względem osób chorych przewlekle i osób z niepełnosprawnościami, umiejętności poszukiwania wiarygodnych i rzetelnych źródeł informacji dotyczących zdrowia oraz świadomego korzystania z systemu opieki zdrowotnej.”

Pozytywnie należy również przyjąć fakt, że wskazane metody pracy, czy wręcz wskazówki realizacji poszczególnych działań brzmią bardziej realistycznie od wcześniejszej podstawy programowej wychowania do życia w rodzinie, która zakładała wykształcenie u osób uczących się postaw (światopoglądowych), które były zbyt ambitne nawet jak dla szkolnego planu opiekuńczo-wychowawczego. Przedmiot

Dane kontaktowe

Adres: Ul. Morcinka 3, 40-124 Katowice

Telefon: +48 698 292 506

E-mail: kontakt@teczowka.org.pl

Strona: teczowka.org.pl

NIP: 6342807499

KRS: 0000412311

REGON: 242871167

planowany był jako obowiązkowy ze zmienną ilością godzin na poszczególnych etapach edukacyjnych.

Decyzję o rezygnacji z wpisania go do siatki przedmiotów obowiązkowych należy uznać za niezrozumiałą i nieodpowiedzialną. Stworzenie z tematu zdrowia kwestii politycznej jest również bardzo niebezpiecznym trendem, który doraźne, spodziewane korzyści polityczne przedkłada nad dobrostan młodych ludzi. Fakt, że za obniżeniem rangi przedmiotu o zdrowiu w kształcie zachowawczym i skupionym na stanowisku nauki opowiedział się wicepremier będący z wykształcenia lekarzem może powodować jedynie jasno wyrażony sprzeciw.

Wśród wymagań szczegółowych podstawowy programowej edukacji zdrowotnej znajdujemy również taki opis kompetencji osoby uczącej się: "Omawia znaczenie edukacji zdrowotnej oraz dostępu do wiarygodnych i rzetelnych źródeł informacji o zdrowiu na różnych etapach życia". Należy zapytać czy ministerstwo rozumie wartość powyższej kwestii. Po wymienieniu poszczególnych wymagań i sposobów realizacji założeń rozporządzenie przedstawia powiązanie przedstawionych treści z podstawami programowymi innych przedmiotów. Widać w tym zestawieniu, że treści właściwe dla edukacji zdrowotnej są jedynie zasygnalizowane na pozostałych przedmiotach. Pobieżnie kwestie z zakresu edukacji seksualnej przedstawiane są na lekcjach biologii. Z wywiadów z osobami nauczającymi biologii i wychowania do życia w rodzinie wynika, że zagadnienia omawiane w ramach biologii zdecydowanie należy pogłębić. Nauczyciele i nauczycielki również potrzebują wsparcia, aby naturalną seksualność dzieci i młodzieży - stale obecną, ale przeżywaną na właściwy dla wieku sposób - uczynić przedmiotem działań pedagogicznych. W wyniku sygnalizowanych potrzeb Stowarzyszenie Tęczówka przeprowadziło szereg szkoleń oraz opracowało "Niezbędnik sojusznicy", który podejmuje temat rozwoju psychoseksualnego dzieci i młodzieży, a także splotu problematyki pedagogicznej i seksuologicznej.

Seksualność stanowiła jedynie znikomy procent wszystkich proponowanych przez ministerstwo tematów lekcji edukacji zdrowotnej. Pojawiają się tam kwestie związane z dojrzewaniem, płodnością, wyrażaniem zgody, szacunku, budowy narządów płciowych, fakultatywnie zostało dołączone zagadnienie przyjemności, ale przez dokument przebija się poczucie pozytywnego spojrzenia na ludzką seksualność. Jeden z punktów dotyczy orientacji psychoseksualnej. Nawet ten skromny katalog zagadnień należy uznać za możliwy duży krok w kierunku zapewniania dostępu do rzetelnej wiedzy. Byłoby tak, gdyby nie zmiana stanowiska ministerstwa.

Prawicowe i katolickie środowiska wyraziły swoje oburzenie kształtem podstawy programowej w zakresie tematyki seksuologicznej. Pojawiły się głosy, że błędnie

Dane kontaktowe

Adres: Ul. Morcinka 3, 40-124 Katowice

Telefon: +48 698 292 506

E-mail: kontakt@teczowka.org.pl

Strona: teczowka.org.pl

NIP: 6342807499

KRS: 0000412311

REGON: 242871167

transpłciowość uznano za tożsamość, a nie zaburzenie. Słowa takie wskazują jasno, że krytyka ma charakter światopoglądowy, a w rzeczywistości antynaukowy. Osoba ucząca jest odpowiedzialna za osobę uczącą się i jest również odpowiedzialna wobec dyscypliny, którą reprezentuje. Uprawiając naukę i ją popularyzując, nie można ignorować stanowisk uznanych światowych i polskich towarzystw naukowych, które jasno wskazują, że podejście do tematu orientacji psychoseksualnych i tożsamości płciowej, jakie widzimy w projekcie rozporządzenia wprowadzającego edukację zdrowotną jest słuszne i zgodne z wiedzą seksuologiczną. Należy z całą mocą podkreślić, że prawidłowości związane z ludzką seksualnością to sprawa nauki, a nie światopoglądu! Nawet jeśli to światopogląd rodzica czy osobiste przekonania osoby uczącej. Szkoła powinna zapewniać wiedzę zgodną z aktualnym stanem nauki. W innym przypadku uznać musielibyśmy, że podstawy programowe pozostałych przedmiotów również podlegać powinny modyfikacjom światopoglądowym, a trudne do wyobrażenia byłoby promowanie dyskusji o płaskiej Ziemi lub propagowanie antyszczepionkowej propagandy.

Na systemie oświaty spoczywa również obowiązek, o którym mówi Deklaracja Praw Seksualnych: "Prawo do nauki oraz prawo do kompletnej i wyczerpującej edukacji w zakresie seksualności. Każdy człowiek ma prawo do nauki oraz do kompletnej i wyczerpującej edukacji w zakresie seksualności. Kompletna i wyczerpująca edukacja w zakresie seksualności musi być dostosowana do wieku uczącego się, zgodna z naukowym stanem wiedzy, zgodna z kompetencją kulturową uczącego się oraz opracowana w oparciu o prawa człowieka, równość płciową (także w zakresie płci społeczno-kulturowej), jak też pozytywne nastawienie do seksualności i przyjemności."

Stowarzyszenie Tęczówka wyraża swój niepokój związany z kierunkiem ostatnich zmian i apeluje o wpisanie przedmiotu edukacja zdrowotna do siatki przedmiotów obowiązkowych. Decyzja taka będzie zgodna z troską o dobro dzieci i młodzieży i realizacją przysługujących im praw.

Dane kontaktowe

Adres: Ul. Morcinka 3, 40-124 Katowice

Telefon: +48 698 292 506

E-mail: kontakt@teczowka.org.pl

Strona: teczowka.org.pl

NIP: 6342807499

KRS: 0000412311

REGON: 242871167